

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven
uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

red. en sekr. riouwstr. 59, wormerveer
adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

J. Bouma / Loosdrecht

't Is een vreemd'ling zeker...

Lev. 19 : 34 „Als een onder u geboren Israëliet zal u de vreemdeling gelden, die bij u vertoeft....”

Sinds jaar en dag leven er vreemdelingen onder ons. Sommigen van hen zijn als altijd sympathiek geweest. Ik denk in het grijze verleden aan de hugenoten en aan de joden, die tot op vandaag toe onder ons wonen. Sympathie wordt ook nog wel opgebracht voor bijvoorbeeld de christen-turken (aktie 41) en de vietnamese vluchtelingen, maar hoe staat het met de ambonezen, de surinamers, de buitenlandse werknemers en de zigeuners? Speelt in onze beoordeling van de zgn. minderheidsgroepen behalve sympathie (nu joden en geloofsgenoten) ook economische belangen geen rol? Recht en gerechtigheid, barmhartigheid en naastenliefde hebben het immers wel eens vaker moeten afleggen tegen een economisch belang. Het is niet mijn bedoeling om kritiek te oefenen op de wijze waarop de minderheden onder ons worden opgevangen, al is daar genoeg over te zeggen, maar ik wil vanuit dit stukje o.t.'ische wetgeving laten zien, hoe de Here zijn volk een houding wil aankweken t.o.v. de vreemdelingen, die onder het volk zijn komen wonen. Hoe de Here voor de vreemdelingen het evangelie doet zichtbaar worden, doordat Hij zijn volk opdraagt barmhartigheid en liefde te bewijzen aan deze mensen, die van buiten zijn gekomen. Of zoals Ps. 146 zegt: „De Here behoedt de vreemdelingen, wees en weduwe houdt Hij staande....”.

—o—

Er waren nogal wat vreemdelingen in Israël. Egyptenaren, die met Israël zijn meegetrokken naar het beloofde land en mensen, die zich onderweg hebben aangesloten. Vervolgens ook kanaänieten, die na de intocht temidden van de twaalf stammen zijn blijven wonen. En dan waren er de slaven en mensen, die om economische of politieke redenen hun toevlucht in Israël gezocht hebben. Onder deze vreemdelingen vinden we vrouwen als Rachab en Ruth.

De vreemdeling was in Israël niet aan willekeur overgeleverd. Hij was niet rechteloos. En in dat opzicht stak Israël gunstig af bij de volken rondom. De Here zorgde er voor dat de vreemdeling een bestaan kon opbouwen en dat zijn rechten gewaarborgd werden.

Aanvankelijk had de vreemdeling geen recht op een eigen stukje grond en bevond hij zich meestal in loondienst. Zijn heer moest hem beschermen en ook fatsoenlijk behandelen. Zo wordt hem in Deut. 24 : 14 en 15 z'n loon gegarandeert. Daar zegt de Here bij monde van Mozes: „Gij zult de armen, behoeftige dagloner niet hard behandelen, hetzij hij behoort tot uw broeders, hetzij tot de vreemdelingen, die zich in uw land, in uw steden zullen bevinden. Op de dag zelf zult gij zijn loon niet betalen, de zon mag daarover niet ondergaan, omdat hij behoeftig is en er dus naar uitziet — opdat hij niet over u tot de Here roepe en gij u bezondigt”.

De vreemdeling behoorde tot de economisch zwakkeren in de samenleving en mocht evenals de weduwe en de wees aanspraak maken op de barmhartigheid. Zo kende men in Israël het recht op naleving. D.w.z. wanneer een boer de oogst binnenhaalde, dan mochten de behoeftigen achter de knechten aanlopen om op te vangen, wat zij hadden laten liggen. We lezen daarover bijv. in Deut. 24 : 19—22. „Wanneer gij de oogst op uw akker binnen haalt en een garve vergeet, dan zult gij niet teruggaan om die weg

te nemen; voor de vreemdeling, de wees en de weduwe zal die zijn....”. Hetzelfde gold ook voor de olijven- en druivenoogst.

Dat dit instituut in de praktijk ook funktioneerde leert het boekje Ruth ons. Boaz is zo'n boer die dit voorschrift opvat als een hint in de richting van de echte barmhartigheid. Tegen z'n knechten zegt hij: „Ook tussen de schoven mag zij (Ruth) oplezen, en maak haar niet beschaamd; veeleer moet gij opzettelijk iets voor haar uit de bundels trekken en het laten liggen, opdat zij het opleze”.

Zo behoorde men in Israël met de vreemdelingen om te gaan, die veelal waren aangewezen op de barmhartigheid, op de diakonale zorg van het gehele volk.

Als u de boeken der profeten er op na leest, dan zult u zien, dat het volk Israël ook in dit opzicht deed, wat kwaad was in de ogen van de Here.

Zo barst de profeet Ezechiël in boosheid uit over de zonden van Jeruzalem. (22 : 7 v.v.): „In u veracht men vader en moeder; in u doet men de vreemdeling geweld aan, bij u onderdrukt men de wees en de weduwe. Mijn heilige dingen veracht gij, mijn sabbatten ontheiligt gij”.

In een samenleving, waar men de Here vergeet, waar de kennis van God verkwijnt, daar verloedert de moraal en is naastenliefde en barmhartigheid ver te zoeken... Daar vallen slachtoffers, armen worden uitgebuit, de liefde verdwijnt, haat en hartstocht bloeien op.

En het is zelfs zo, dat minachting voor de vreemdeling tenslotte uitloopt op minachting voor de meest nabije naaste. Hitler-Duitsland is in dit verband wel een heel sterk voorbeeld.

—o—

Is het ook daarom, dat de Here zijn volk aanspoort de vreemdeling lief te hebben als was hij een eigen zoon of dochter? Hij mag niet onderdrukt worden. Niet in een hoek gedrukt worden. Niet gesaneerd worden uit de samenleving. Maar hij zal gelden als een onder u geborene. Hij moet zich thuis kunnen voelen. Zich geaccepteerd mogen weten. Geen discriminatie dus.

Gij zult hem liefhebben als u zelf. Dat is wel eens moeilijk. Maar liefde is ook niet altijd even gemakkelijk. Liefde is behalve een gave ook een opgave. Een opdracht van onze Heer, opdat het de naaste goed zal gaan. De naaste, en dat is ook de vreemdeling, lief hebben als je zelf, dat is het tweede gedeelte van het grote gebod.

Ten slotte noemt Mozes in Lev. 19 ook een motief, waarom Israël de vreemdeling zal liefhebben. Een motief, waarbij Mozes een appél doet op de geschiedenis van het volk. Op haar eigen ervaringen in de vreemdelingschap. Israël weet wat het betekent om vreemdeling te zijn: „Ook gij zijt vreemdelingen geweest in het land Egypte”. Soms moet je het zelf hebben meegemaakt, om te weten wat het betekent om vreemdeling te zijn. En dat moet toch temeer een aansporing zijn, om barmhartigheid te bewijzen aan hen die als vreemdelingen vertoeven in je eigen land.

En dan eindigt dit appél met de woorden: „Ik ben de Here, uw God”. Deze woorden herinneren het volk aan het opschrift boven de tien geboden: „Ik ben de Here, uw God, die u uit Egypte, uit het diensthuis geleid heb”. Ik ben uw God. Dat is het puurste evangelie, dat je je maar kunt indenken. Deze God is een God van liefde, die het verlorene zoekt om te behouden.

Ook al spreekt dit woord velen in ons volk niet meer aan, laat dan de gemeente in barmhartigheid en naastenliefde voorop mogen gaan. En laat dit woord mogen spreken tot een ieder van ons persoonlijk. Want daar komt het tenslotte op aan, op onze persoonlijke verantwoordelijkheid. Hoe gaat u, hoe ga jij, hoe ga ik om met de vreemdeling, die de Here op onze weg plaatst.

Laat dan de gezindheid van Christus ons beheersen. Hij bekommerde zich om wat zwak en ziek was, arm en verloren. Hij was er tot heil van de mens. En dan niet alleen, opdat het die mens in materieel opzicht beter zou gaan, maar om hem te winnen voor zijn Vader in de hemel.

Ook daartoe mogen wij de vreemdeling liefhebben en barmhartigheid bewijzen opdat hij zo de genade van onze goede God mag leren kennen, ja meer nog, opdat hij God zelf leert kennen.

Youth for Christ onder spervuur

Er is de laatste tijd nogal scherpe en radicale kritiek geuit op het werk van Youth for Christ. Zozeer zelfs dat het op de sekte-lijst van het ministerie werd geplaatst.

Daarom geef ik dit keer graag ruimte voor een medewerker van deze organisatie om zich hierover te uiten.

Wat doe je in het algemeen, als er schokkende kritiek op jezelf of op jouw kerk of activiteiten wordt uitgeoefend?

Ik denk drie dingen:

a. je begint automatisch met een stuk zelfonderzoek. Waar ben ik wellicht, zonder het zelf te willen, fout gegaan? Of waar ben ik misbegrepen?

b. Als je bij dat zelfonderzoek in het licht van de Schrift niets vindt - althans niet op het punt waarop de ander je aanvalt, kijk je je aanvaller eens een beetje dieper in de ogen: wat dreef hem er toe om deze kritiek te uiten? Was zijn kritiek naar de Schrift?

c. Maar tenslotte is er ook nog een derde dimensie. Het kan zijn dat noch a, noch b, een verklaring kan opleveren voor een zó scherpe kritiek als je hier ten deel viel. Dan is het belangrijk om te letten op wat er in Efeze 6 staat, nl. dat je blijkbaar ergens een rol speelt in onzichtbare krachtenvelden. Om het directer te zeggen: het kan zijn dat je nú bezig bent een werk te doen, wat de vijand van God slecht kan hebben - en waartegen hij alle mogelijke mensen - soms zonder dat ze zich dat zelf bewust zijn - opzet. In dat geval is gebed en volharding het enige wapen. Oordeelt u zelf.

Schietschijf

Voor me ligt een stapel post, van twee weken. De kranten en bladen heb ik er tussenuit gehaald, maar wat overgebleven is, is toch nog wel zo aanzienlijk dat ik nodig aan de administratie moet.

IN DIT NUMMER

- 193 J. Bouma, 't Is een vreemdeling zeker...
- 194 C. van der Mark, Youth for Christ onder spervuur
- 195 Het Liedboek
- 196 D. W. L. Milo, Bijbel en Oudheid
- 197 Boekbesprekingen
- 197 P. C. van Wijck, Terloops...

Na enig sorteren houd ik o.a. een stapeltje van zes enveloppen over, van christelijke organisaties. In enkele daarvan zitten acceptgirokaarten met een verzoek om steun. Twee van die verzoeken krijg ik voor het eerst. Wat doe je dan? Wel ik kan het niet helpen, maar die twee moeten het toch echt zonder mij doen. Misschien een volgende keer?

Het zit me niet helemaal lekker, maar aan de andere kant, het went ook wel. Je krijgt tegenwoordig zoveel door de bus. Je moet kiezen, en wilt organisaties waarmee je begonnen bent, blijven steunen. Ze rekenen daar op je.

Youth for Christ

Ik denk dat we allemaal wel eens zo bezig zijn. Toch heb ook ik de vrijmoedigheid uw aandacht te vragen voor een organisatie die misschien niet op uw lijstje staat, nl. Youth for Christ. De laatste twee jaar zijn er rond deze jongeren-evangelisatie beweging ontwikkelingen gaande waarvan we eigenlijk allemaal moeten weten. Maar daarover straks meer, eerst iets over de organisatie zelf.

Youth for Christ is een interkerkelijke jongeren-evangelisatie beweging. Zij heeft zich als doel gesteld „jonge mensen te brengen tot het geloof in Jezus Christus, tot het doorgeven aan hun leeftijdsgenoten van het Evangelie naar het Woord van God en hen aan te moedigen vanuit dit geloof een evenwichtig Christelijk leven te leven” (citaat uit de statuten).

In ongeveer honderddertig plaatsen zijn jonge vrijwilligers samen bezig aan dit doel te werken. Hierbij worden ze gesteund en begeleid door het landelijk hoofdkantoor in Driebergen, „De Lindenhorst”. Daar worden programma's ontwikkeld voor koffiebars, voor scholierenwerk, HBO-werk en militairenwerk. De afdeling Kampwerk organiseert jaarlijks zo'n 90 vakantie-kampen, waar honderden jongelui voor het eerst met het evangelie in contact komen.

Op Hemelvaartsdag is er May-Day, dan komen tienduizend jongelui bij elkaar voor een enerverende dag vol muziek en goede toespraken. Twee „Op Vrije Voeten”-teams

pastorale notities

CONSUMPTIEF?

De „Pastorale notitie” van twee weken terug is niet geheel correct hier terechtgekomen.

Laat ik geen rectificatie geven, maar het tweede gedeelte van dat stukje herschrijven.

Het ging over Handelingen 2:42. Er wordt van de gemeente te Jeruzalem gezegd, dat ze volhardde bij de gemeenschap, maar daar vóór staat eerst nog, dat ze bij het onderwijs der apostelen volhardde. De prediking stichtte dus de gemeente. Men verwijt thans de kerken, dat ze alles op één man laten aankomen, de dominee. Onze gebouwen zijn gehoorzalen en geen gemeenschapsruimten. De kerkganger is consumptief en niet creatief en niet actief.

Deze opmerkingen, die vrij algemeen instemming vinden, zou ik toch wel een beetje willen relativeren. We hebben het hier eens een poosje gehad, dat jongeren en ouderen wat meededen in de dienst. Het is al weer wat jaartjes geleden. De gemeente was niet enthousiast. Velen vonden het wat rommelig en onrustig worden. Ik moet nu ook aan ds K. Doornbos denken; hij zei na mijn intrede in Wormer, in een leuk toespraakje tot de gemeente, dat men vaak zegt, dat de gemeente er maar passief bijzit, als er gepreekt wordt. Sinds ik emeritus ben, vervolgde hij, heb ik begrepen, dat het preken minder inspanning vergt dan het luisteren naar een preek en het verwerken van de preek. Daar had hij wel gelijk aan. Mensen van 't onderwijs zeggen, dat de jeugd moeilijk meer luisteren kan. Wanneer een kerk vol mensen nog een dergelijke preek beluistert, dan is dat nogal iets. Goed luisteren vraagt vaak veel meer van je, dan wanneer je even een woordje zegt, of je mening geeft in een samenkomst. Niemand die dat beter weet dan juist een dominee.

A. H. Algra (Sliedrecht)

reizen door het land om op scholen en in zozen pittige kleintheater programma's te verzorgen.

In „De Lindenhorst” is accommodatie om weekeinden te organiseren, de afdeling Training laat geen wekeind onbenut. In Utrecht en Zeist staan twee opvangcentra die verder op hun beurt koffiebars in het land adviseren bij het begeleiden van jongeren met problemen.

Youth for Christ lijkt wel een groot bedrijf, maar het blijft een beweging. Om de jongeren van nu aan te spreken moet je anders werken dan bijvoorbeeld eind zestiger jaren. Toen wilde men praten en ontstonden de koffiebars. Daar konden jongelui met hun vragen terecht en zette men ergens een boom over op. Zo'n koffiebar voorzag in een behoefte.

Tegenwoordig gaat men liever naar knallende discotanten, daar kán men niet eens meer praten. Daar duikt men onder in een avond plezier terwijl men zelf buiten schot blijft. Om de jongeren van nu aan te spreken moet je naar ze toe. Naar scholen, discobars, kazernes en studentenwoonwijken. Daarom gaat Youth for Christ in de tachtiger jaren kleinschalig werken. Een plaatselijk werk zal zich gaan ontwikkelen naar kleine aktiekernen, die zich elk op een specifieke jongerengroep zullen gaan richten. Persoonlijke contacten en vriendschappen zullen hierbij onmisbaar zijn, in de steeds onpersoonlijker wordende jaren die we tegemoet gaan, ook wel eens genoemd „het IK-tijdperk”.

Zo blijft Youth for Christ zoeken naar wegen om jongeren te bereiken met het Evangelie.

Hetze

Maar nu de ontwikkelingen rondom Youth for Christ, waarvan u zo nodig kennis moet nemen.

In mei, twee jaar geleden, is de Nederlandse Vereniging tot integratie van homoseksueliteit COC begonnen met een grote campagne tegen Youth for Christ. In de pers verschenen sensationele artikelen over jongeren die bij Youth for Christ hersenspoelingen en duiveluitdrijvingen zouden hebben moeten ondergaan omdat zij homofiel waren en heterofiel moesten worden. Ook de radio stuurde dit soort verhalen de ether in. Op een persconferentie deelde het COC mee dat Youth for Christ „kapot” moest. De reden: Youth for Christ discrimineert homofielen.

In gesprekken bleek het COC niet bereid te praten over welke genuanceerde opvatting over homofilie dan ook. Waar Youth for Christ stelde bij alle denken over sexualiteit van bijbelse normen te willen uitgaan, weigerde het COC elke norm van buitenaf te aanvaarden en eiste zij volledige vrijheid voor ieder gevoel.

Wie het daar niet mee eens is discrimineert homofielen.

Ook is er, zoals door het COC is gesteld, binnen Youth for Christ geen sprake van „gedwongen pastoraat” ten aanzien van homofilie.

Homofiele jongeren worden, als zij om hulp vragen, pastoraal begeleid. Samen met hen wordt met behulp van de bijbel de voor hen bedoelde weg gezocht, die overeenkomt met de geboden van de Heer.

De campagne had en heeft nog effect. Het COC heeft politieke partijen een brief geschreven om ze in te lichten over de discriminatie binnen Youth for Christ. De PSP stelde vragen in de Kamer. Allerlei organisaties werden onder druk gezet om partij te kiezen in deze zaak. Zo werd Youth for Christ een bemette club.

Welzijnsorganisaties wilden (durden?) niet meer samenwerken met Youth for Christ. De Nederlandse Federatie Jeugd- en Jongerenwerk heeft onlangs Youth for Christ geschorst als lid. Zelfs kerkelijke organisaties aarzelen of schorten de samenwerking op.

Eind vorig jaar is er een kamercommissie ingesteld die de in Nederland opererende secten moet gaan onderzoeken. Op de lijst van de te onderzoeken organisaties staat Youth for Christ tussen Baghwan, Unified Family, Scientology Church en meer van dergelijke secten. Hoewel Youth for Christ een open interkerkelijke organisatie is, die haar mensen juist stimuleert om een goede relatie met hun ouders en met de kerk te behouden, moet er blijkbaar toch iets mis zijn. De lastercampagne heeft ook hierin zijn vruchten afgeworpen. Verschillende protesten, ook van kerkelijke zijde, hebben hierin tot nu toe nog geen verandering kunnen brengen.

De kerken

De afgelopen periode heeft voor Youth for Christ louterend gewerkt. Er heeft veel bezinning plaatsgevonden, de motivatie is groot.

We moeten ons er echter van be-

wust zijn dat als het COC Youth for Christ gebruikt als schietschijf, hun pijlen ons ook raken.

Als het COC Youth for Christ wil dwingen tot opvattingen en handelingen, die volstrekt voorbij gaan aan een oprecht zoeken naar een juist verstaan van de Schrift, wordt ten diepste het grondwettelijk recht op vrijheid van godsdienst en meningsuiting aangetast. Het is alarmerend dat om deze reden Youth for Christ op de sectenlijst wordt geplaatst, ondanks protesten van officieel kerkelijke zijde. Ik hoop dat ook vanuit onze kerken zal blijken dat Youth for Christ niet alleen staat in deze strijd. Meer contact met de kerken is gewenst en noodzakelijk, vooral ook omdat Youth for Christ niet ophoudt te benadrukken voor jongeren een brug naar de kerken te willen zijn. Ook in onze kerken huizen vele Youth for Christ-ers. Ook financieel is onze hulp hard nodig. Het gironummer is 545257 t.n.v. Stichting Youth for Christ, Driebergen. Graag wil ik besluiten met een uitspraak van Ds. W. G. Rietkerk, uit „Inhoud”, mei 1980:

„Eigenlijk zou iedere nieuw-testamentische gemeente voor een gedeelte moeten bestaan uit mensen die van „buitenaf” erbij gekomen zijn! Mede daarom zijn wij blij met jongeren die via Youth for Christ in onze kerk een plaats vinden. Hun frisse inbreng betekent vaak een goede injectie voor het gemeentelijke leven. Als „gevestigde” kerk heb je zulke mensen nodig, terwijl zij de kerk zo nodig hebben. Wij kunnen hen vaak een stukje vastheid, stabiliteit en waardevolle traditie bieden, terwijl zij ons kunnen behoeden voor „traditionalisme”.

Inmiddels telt onze gemeente al meerdere „nieuwkomers” vanuit Youth for Christ en ik denk en verwacht dat zij een belangrijke rol zullen gaan spelen binnen onze kerk”.

C. van der Mark
(Barneveld)

LITURGISCHE WERKGROEP EINDHOVEN

Het Liedboek

LIED 93 Afgezien van enkele schoonheidsfoutjes („scherpe schade”, strofe 4 en de weinig fraaie eerste vier regels van strofe 6) is dit Lied een goede weergave van het aangegeven Schriftgedeelte (al is strofe 6 weliswaar een meer vrije bewerking) en „is het bijzonder geschikt voor de Paastijd” (Comp.) Als melodie koos de dichter de „bijzonder bazuinachtige wijs van Psalm 107” (Comp. 297).
Tekst: 3; melodie: 3.

LIED 94 In dit Lied is de aangegeven Bijbeltekst niet te herkennen, daarvoor is er een teveel aan vrije meditatie in verwerkt. De dichter zegt er trouwens zelf van: „Ik wil niet zeggen dat deze tekst de berijming is van Gal. 3 : 16-22, wel, dat ik met die bijbeltekst voor mij, daarover mediterende met de wijs van Psalm 110 in mijn hoofd, tot deze strofen kwam”. (Comp. 299)

OPBOUW IN DE VAKANTIE

In verband met de aanstaande vakantieperiode zal Opbouw niet verschijnen op 10, 24 en 31 juli, en 7 augustus.

Vanaf 14 augustus verschijnen we dus weer wekelijks.

De tekst is echter in de weergave van allerlei gedachten o.i. vrij rommelig en daardoor als kerklied niet erg geslaagd. De melodie is (in afwijking van die welke de dichter voor ogen stond), die van Psalm 12. „De markante intervallen maken dat de melodie niet zo gemakkelijk zingbaar is” (Comp. 300).
Tekst: strofe 1: 1; 2 t/m 4: 2; melodie: 3.

LIED 95 Dit Lied is een behoorlijk duidelijke weergave van de aangegeven bijbeltekst (Ef. 3 : 14-21). Een opvallend verschil is gelegen in het feit dat het in het Lied gaat om een gebed *van de gemeente*, terwijl de Efezpericoop spreekt van het gebed van de apostel *voor de gemeente*. „Uiteraard zal men dit lied heel geschikt kunnen zingen in de tijd rond Pinksteren” (Comp. 301).

De melodie is die van Psalm 56, een „vrolijke en toch ingetogen melodie, die zowel de gebedstoon van strofe 1, de toon van geloofszekerheid en verbondenheid van strofe 2, als die van de doxologie (lofzegging) in strofe 3 uitstekend tot uitdrukking kan brengen” (Comp. 301).
(In sommige uitgaven van het Liedboek staat ten onrechte een rust aan het einde van regel 7.)
Tekst: 3; melodie: 3.

LIED 96 „In de berijming is getracht de beeldspraak van de apostel strofe na strofe volledig recht te doen”, aldus de dichter van dit Lied (Comp. 302). Naar onze mening is deze opzet behoorlijk geslaagd, zodat de beelden met hun betekenis goed tot hun recht komen.

De melodie is weliswaar onbekend, maar zodanig dat de moeite genomen moet worden haar te leren.
Tekst: 3; melodie: 3.

LIED 97 De mededeling van de dichter dat dit Lied geen getrouwe weergave biedt van Paulus' woorden in Filipp. 2 : 5 tot 11 is inderdaad juist, maar dit neemt niet weg dat de essentie van dit Schriftgedeelte o.i. wel voldoende getroffen is. (Opmerking: het is niet duidelijk waarom aan het einde van strofe 2 een komma staat).
De melodie is waard om aan het leren er van enige oefening te besteden.
Tekst: 3; melodie: 3.

LIED 98 De tekst van dit Lied is een goede weergave van het aangegeven Schriftgedeelte (Filipp. 4 : 4-6), al is er weliswaar het beeld van de ballingschap aan toegevoegd. (Ontleend aan Psalm 85 : 2 volgens de dichter.) De uitdrukking in strofe 3: „redelijk verstand” lijkt ons niet gelukkig gekozen en zou beter kunnen worden vervangen door „menselijk verstand”. De melodie doet wel wat gewrongen aan en is daardoor voor de kerkzang niet erg geslaagd.
Tekst: 3; melodie: 2.

LIED 99 Bij dit Lied wordt vermeld dat het gemaakt werd „bij 1 Thess. 4 : 1-12”, maar het valt bij dit Bijbelgedeelte niet aan te passen. Daarbij zou het eerder moeten worden aangemerkt als een spelen met woorden en uitdrukkingen zonder enig verband en hier en daar als een onduidelijke rijmelarij (b.v. strofe 3: allen die geloven „kiemen uit zijn graf, zij bloeien uit zijn wonden”).
De melodie is niet bepaald interessant, maar wel bruikbaar.
Tekst: 1; melodie: 3.

Correctie: De beoordeling van de tekst van Lied 91 is abusievelijk met het cijfer 1 aangeduid. Het juiste cijfer is: 3.

A. t.a.v. de tekst der liederen:

- het cijfer 1 bij niet voluit Schriftuurlijke tekst, b.v. vanwege het humanistisch karakter of door een sterk piëtistische inslag;
- het cijfer 2 bij een weliswaar Schriftuurlijke, maar niet direct begrijpelijke, en aanspreekbare tekst;
- het cijfer 3 als de tekst volkomen Schriftuurlijk en zonder meer verstaanbaar is.

B. t.a.v. de melodie der liederen:

- het cijfer 1 voor een niet-aanvaardbare melodie;
- het cijfer 2 voor een onbekende melodie die na enige oefening, eventueel met behulp van een koor, door de gemeente wel te zingen is en voorts ook voor een melodie die niet bepaald tot „de beste” behoort;
- het cijfer 3 voor „een goede” melodie, geschikt voor de gemeentezang.

D. W. L. Milo / Dalmally

BIJBEL en OUDHEID

Het moet u bij de artikelen over Egypte zijn opgevallen, hoe dikwijls Egypte's oudheid de Bijbelse historie bevestigt. Soms vraagt men zich af, welke bron nu eigenlijk de oudste is: die van Mozes of die van hiërogliefen en papyrus. Toch is er geen twijfel aan: dat Sinuhe's geschriften 1700 jaar eerder te boek zijn gesteld dan de canon van het oude testament. We hebben al eens opgemerkt, dat de piramide van Cheops met zijn wetenswaardigheden al zeshonderd jaar bestond, toen Abram uit Ur in Chaldea vertrok.

Zowel Jozef als Mozes hebben de monumenten van Djoser, Cheops en Chefren bewonderd, toen zij in het vlak bij gelegen Memphis aan het hof waren. Ze hebben het Dal der Koningen gezien tegenover het tegenwoordige Luxor, ze zijn geïmponeerd door de onbeschrijflijke koninklijke praal. Beiden zijn onderwezen in alle wijsheid der Egyptenaren, inclusief de kennis van sterren, het aardrijk, de tijdmeetkunde, het waterbeheer, de graandistributie in magere jaren, de gebeitelde taal der hiërogliefen zowel als de gepenseelde taal van het hiëratisch schrift. Beiden kenden de binnenlandse en buitenlandse politiek van hun dagen, de macht van priesters, de gezagsverhoudingen, wetgeving en gebruiken van de Beide Rijken — ook het recht zowel als het onrecht. Dit alles moeten we vooropstellen, wanneer we de overeenkomsten tussen Egypte's oudheid en de Bijbelse gegevens zien; overeenkomsten die ons trouwens wel eens in verlegenheid kunnen brengen.

—o—

Daar kennen we dan het biezen kistje, waarin Mozes ongeveer 1300 v. C. door een prinses werd gevonden. Een uniek geval, komt maar eenmaal in de Bijbel voor. Maar uit Waltari's roman (beter: uit Sinuhe's gedenkschriften A.D. 1350 v. C.) blijkt, dat het gebruik van biezen arkjes veelvuldig voorkwam om ongewenste kinderen weg te sturen. Zelfs van Babel's koning Sargon werd hetzelfde beweerd: aangespoeld aan de Eufraat, zoals Sinuhe en Mozes aan de Nijl.

Dan weten we van Mozes dat hij zijn staf in een slang veranderde. Dat konden de Egyptische priesters nadoen — met behulp van een slangenbezweerderstruc, zoals we zagen.

Een der plagen van Egypte was, dat het water in bloed veranderde. De Egyptische priesters kenden reeds veel eerder een truc om met kleurloos poeder, dat bij oplossing rood kleurde, water „in bloed te veranderen”. Zij het dat er geen vis door ging sterven en stinken.

Wanneer we in de Bijbel bij Koningen en Kronieken de twee koperen „pilaren” uit de tempelvoorhof tegenkomen, Jachin en Boaz genoemd, herinneren we ons ineens de twee obeliskken uit de grote tempel van Karnak: eveneens blijvende getuigenissen, die het nageslacht iets moeten melden.

Werd door de Heere voor Abrahams volk de besnijdenis ingesteld — daar blijkt de besnijdenis bij Egyptenaren en andere volkeren (niet bij Babyloniërs, Filistijnen en Amorieten) al lang in gebruik te zijn. En niet alleen uit hygiënische, ook uit religieuze overwegingen; want wie een kind ter besnijdenis had opgedragen aanvaardde aansprakelijkheid voor de opvoeding er van.

Nog sterker spreekt de oudheid, wanneer later de tabernakel- en tempeldienst grote overeenkomsten vertonen met Egypte's religie. Het bouwpatroon van tabernakel en tempel — met een voorhof, een heiligdom en een allerheiligste — is geheel overeenkomstig de oude Egyptische tempels, vandaag nog te zien. Zelfs de wandversieringen van engelen met palmtakken en bloemknoppen komt enigszins overeen met de gevleugelde wezens, de bloemdecoraties van papyrus- en lotusknoppen in de Egyptische tempels. We noemden meermalen de vijftonige toonreeks, die — naar fresco's van muziekinstrumenten ons leren — aldaar bekend waren en die voor de psalmwijzen is gebruikt; die de basis vormde voor de Syrische, de Griekse en de Latijnse toonreeksen en die bij oud-Schotse bagpipe-muziek nog steeds voorkomt. En wanneer de Heere opdracht gaf twee zilveren trompetten te maken, voor de strijd en de eredienst — wel, in Egypte vinden we dezelfde trompetten-paren, zowel in zilver als in goud. (Zelfs in Scandinavië zijn ze gevonden, ook in paren, maar dan in brons en met een kwint verschil.)

Aäron scheen met verbazing te bemerken, dat uit zijn gesmolten goud een

stierkalf te voorschijn was gekomen — maar hij kende de Egyptische apis ongetwijfeld en was blijkbaar ook met de smelt- en vormtechniek bekend.

In Farao's dromen „aten” magere koeien vette koeien op; en „aten” magere korenaren vette op. Zoals de farao's hun goden „opaten”. Zoals wij een boek verslinden. Zoals Ezechiël en Johannes een boekrol opaten.

De ark van Gods verbond werd met draagstokken uitgerust. Zoals de Egyptenaren hun goden en religieuze voorwerpen in de optochten meedroegen. Zoals beelden en relikwieën alsnog in processies worden vertoond, ook in ons land.

De ivoren troon van Salomo noemden we al naast de ivoren troon van Toet Ach Amon, die nu in Cairo staat. Salomo heeft trouwens veel meer van Afrika laten komen: ondermeer apen en pauwen, ivoor en goud. Een voorbeeld van Israëls koninklijke strijdswagens, denk aan Achab en Jehu, vindt u eveneens in Cairo's museum; Israël kocht ze trouwens in Egypte, zegt de Bijbel. En wanneer u met de „hoeksteen” uit psalm 118 geen raad weet geven de piramides en tempels van Egypte de oplossing. Zelfs de naam Mozes is niet oorspronkelijk: men kende Toetmoses en Mose als vorstennamen.

—o—

Deze overeenkomsten — die de authenticiteit van de Bijbel allerminst bedreigen, eerder bevestigen — blijven niet beperkt tot stoffelijke zaken als altaren, trompetten en pilaren — maar gaan ook door tot het Bijbelse gedachtenpatroon.

Van de generaal Horemheb (later farao en stamvader van de Ramses-dynastie) is geboekstaafd, dat hij een brandende struik in de woestijn heeft gezien, die niet verteerde; een zaak, waaruit hij zijn eigen gevolgtrekkingen maakte. Dat was 125 jaar voor Mozes in de woestijn de Heere ontmoette.

Dat Sinuhe in Babel een toren aantrof, die „tot de hemel reikte”, is ook treffend. We kunnen moeilijk aannemen, dat Sinuhe een algemeen bestaande overlevering te boek stelde: zijn boek bevat zijn eigen ervaringen, zoals uit duizend details blijkt.

Als later de Heiland een blinde genas door stof met speeksel op zijn ogen te strijken, was dat geen medisch novum; het symbool was toen al eeuwen bekend, maar het wonder van *blijvende genezing* was nieuw.

En wanneer de Bijbel van een boek des levens spreekt, zien we dat jonge Egyptische priesters al in een levensboek werden ingeschreven. Zelfs van een laatste oordeel en het „wegen van ons hart” hadden de oude Egyptenaren een voorstelling.

—o—

U zou kunnen denken dat Mika Waltari in zijn roman de autobiografische vertellingen van de Egyptenaar Sinuhe met Bijbelse gegevens heeft gelaardeerd. Om welke reden dan ook. Maar dat hij dit gedaan zou hebben is op zijn minst weinig aannemelijk. Het materiaal, door Sinuhe in zijn grafboek vastgelegd, is 1700 jaar ouder dan de opstelling van de Bijbelcanon. Wij beschikken niet over een kopie en zouden zijn hiëratisch schrift niet kunnen lezen of vertalen. Maar het zou voor de weergave van historisch zo waardevol materiaal een funeste verzwakking betekenen, wanneer het werd aangevuld of versierd met gegevens, die zoveel jonger zijn. Dat zou — met alle eerbied voor de Schrift — een vervalsing van het origineel betekenen.

Maar beide bronnen zijn gedateerd, hebben eigen inhoud en eigen gezag. We kunnen denken aan de vondsten te Kumran, waar een kwart eeuw geleden een Jesaja-rol werd ontdekt, die duizend jaar ouder was dan het oudst bekende handschrift. Wat zou er gebeurd zijn, wanneer deze rol essentieel zou verschillen met het in de canon opgenomen Bijbelboek? Het is moeilijk te zeggen; laten we dankbaar zijn dat zulk een verschil **niet bestond**.

De overvloed van materiaal uit de oudheid kan Gods woord niet aantasten — wel op bijzondere wijze belichten. Maar zelfs wanneer de geschiedschrijving insteen volkomen in strijd zou komen met de pentateuch (een voorbeeld: farao Merenptah legde zijn forse overwinning op Israël vast in een jaar, waarin waarschijnlijk de doortocht door de Rode Zee plaats vond) dan nog behoeven we niet om te vallen. Hofdichters hebben militaire zaken vaak zo opgepoetst, dat ze van een volkomen nederlaag een élatante overwinning maakten. Dat zou Merenptah dan van zijn vader Ramses II hebben kunnen leren; die een grootse overwinning op de Hethieten vermeldt — welke door een gedenksteen in Turkije met meer bewijskracht wordt weersproken.

Tot het bouwen en bewaren van deze wereld behoort ook de geschiedvorsing. Alleen wie krampachtig de Bijbel tegen geschiedvorsing in bescherming neemt, kan op moeilijkheden rekenen. Maar wij behoeven het Woord niet te beschermen — dat beschermt ons.

boekbespreking

Religieuze Bewegingen in Nederland

Tijdschrift onder redactie van Dr. R. Kranenborg
Uitgave: Kok
Verschijnt 2 x per jaar
Abonnementsprijs f 20,—

Sinds einde vorig jaar geeft het Instituut voor Godsdienstwetenschap aan de V.U. te Amsterdam een halfjaarlijks tijdschrift uit.

Inmiddels zijn de eerste twee nummers uit, resp. 83 en 79 pagina's dik. Ze geven een indruk van wat we in de toekomst mogen verwachten. De opzet lijkt te zijn dat er veelal vaste rubrieken worden gecreëerd: één of twee hoofdartikelen met de analyse van een bepaalde beweging, steeds gevolgd door zgn. „verwerkingssuggesties”. Prof. Dr. D. C. Mulder houdt een „Kroniek van de Dialoog” in ons land bij. Leaders of leden van de diverse groepen krijgen de kans een „getuigenis” te geven, terwijl Drs. Stoffels, medewerker van het IGWVU, een nieuwsrubriek bijhoudt, in het tweede deel „berichten en documenten” genaamd.

Aan de hand van twee nummers valt nog niet met zekerheid te zeggen welke sfeer de artikelen voortaan zullen gaan ademen; een paar fijne trekjes geven me de (nog niet te staven) indruk dat het redactionele team en het team van medewerkers niet alleen in de orthodox-protestantse hoek moet worden gezocht. Dat neemt niet weg dat het veelal gerenommeerde namen zijn die we tegenkomen - de kwaliteit van het blad wordt door het niveau van de artikelen tot dusverre zeker bevestigd.

Iets meer over de inhoud. De redactionele „hoofdartikelen”, zoals ik ze zou willen noemen, bestonden tot in deel één uit een goed verhaal over Bhagwan Sri Rajneesh, de tegenwoordig zo bekende Indische meester en een zeer nuttig verhaal over de problemen van religieus-gemengde huwelijken, resp. van de hand van Dr. Kranenborg en Drs. Slomp, de „Islam-man van de Gerkerken”. Na deze artikelen in het eerste deel volgde in deel twee een wat draaierig-makend artikel over „de Goddelijke Beginselen”, de dogmatiek van de Moon-beweging; dat het zo'n ratjetoe is geworden is overigens meer op rekening te stellen van de Verenigingskerk dan op die van Dr. Kranenborg, die heeft bewezen helder te kunnen schrijven. Het andere grote artikel in deel twee gaat over de Indische Meester Sri Aurobindo; ook dat biedt waardevolle informatie.

Niets dan lof dus voor de hoofd-

artikelen. De „verwerkingssuggesties” zijn vooral voor groeps-gesprekken bedoeld; ik heb ze niet echt „geprobeerd” en kan er dus nauwelijks een oordeel over uitspreken. De vertegenwoordigers van Hare Krisjna (in deel 1) en de Verenigingskerk (deel II) vertellen over hun „bekeringswerk” - men komt resp. uit Gereformeerd en Hervormd milieu. Hun verhalen zijn niet oninteressant, maar toch wat „vlak” - dat betreft met name het tweede verhaal. Over de Kroniek van de Dialoog moet worden gezegd dat ze probeert de interkerkelijke, en meer nog interreligieuze, contacten te registreren en misschien ook te onderhouden.

„Berichten en documenten” tenslotte geeft relevante en vooral nieuwe informatie over de nieuwe groeperingen. Compliment dus ook voor de heer Stoffels die deze rubriek beheert. In het tweede deel komt kennelijk een nieuw „item” ter sprake, getiteld „Bewegingen in het kort”. Van de drie tot nu toe

behandelde bewegingen lijken me één, te weten de Evangelische Alliantie en mogelijk ook de „Midernachtsroep” wat vreemde eenden in de bijt, die ze moeten delen met een Sikh-yogi met alternatieve voedingsideeën etc. . . . Alles bij elkaar een bemoedigende start voor dit blad.

Voor predikanten en theologisch-geïnteresseerden lijkt het blad me zeker de moeite waard; ik zou het niet gek vinden, als kerkeraden, met name in de grote steden, als zodanig een abonnement op het blad namen. Ik wens het een ruime lezerskring toe.

P. J. van Kampen

★ ★ ★

Prof. dr. H. Jonker,
„Gereformeerde prediking
in onze tijd”

Dit is een bemoedigende verhandeling voor iedere verkondiger van het Evangelie. Het is een goed ding om het weer eens te horen dat God

‘subject is van de prediking’. Prof. Jonker wil daarmee zeggen: de prediking is het middel waardoor „het Gode belijft tot de gemeenten en de wereld te spreken” (blz. 25). Hij is aan het Woord waar mensen in Zijn dienst het Woord openen. Dat geeft vooral hen die zich van de zwakheid van hun eigen woorden bewust zijn, de moed om ermee verder te gaan. Er schuilt een geheim achter de menselijke, vaak al te menselijke verkondiging. Soms geeft hij een goede wenk bijv. om telefonisch gemeenteleden aan te sporen mee te denken met de predikant bij de voorbereiding van de zondag (blz. 31). Soms vind ik hem wat sentimenteel (blz. 19). Maar het geheel is een lezenswaardig boekje van 45 bladzijden over hoe je moet preken in het „ik-tijdperk”. Reformatorische stemmen Gereformeerde prediking in onze tijd.

Uitgave van de Willem de Zwijgerstichting - Kosten f 7,50

W. G. Rietkerk

terloops....

door P. C. van Wijk - Zaltbommel

*Bij het overlijden van
mijn moeder *)*

Nu moeder is gestorven, betekent dat dat de laatste van een generatie er niet meer is. Daar ligt iets aangrijpends in. Dat betekent een afsluiting van iets dat nooit meer terugkomt. Zo is het heel de geschiedenis door al geweest, generaties komen en generaties gaan.

Moeder heeft het de laatste jaren van haar leven niet gemakkelijk gehad. De bijbel spreekt in 2 Korinthe 5 over de afbraak van onze aardse tempel, over de aftakeling van het lichaam. Moeder was een echte doe-het-zelver en het heeft haar veel verdriet gedaan dat ze steeds minder zelf kon, steeds minder kon ontdooiden, steeds minder wist, vaak zelfs niet meer wist hoe oud ze nu wel was. En ze vroeg zich af wat haar taak nog in het leven was, wat voor zin haar leven eigenlijk nog had. Maar toen ze nog woorden kon vinden, heeft ze veel gebeden voor haar kinderen en kleinkinderen. Het is goed voor ons om dat te onthouden en er dankbaar voor te zijn. Zoals ze zelf kinderrijk blij was als iemand haar voorlas uit de bijbel. Fijn vond ze het de bekende psalmverzen te horen opzeggen of, tot in de laatste weken

toe, het samen zingen ervan. De laatste twee weken waren moeilijker dan de tijd daarvoor. We hebben een paar dagen gehad om fijn met haar te praten over leven en sterven, ze was bereid om te sterven maar wilde ook graag nog wat verder leven. Ze zei eens 'och, achtentachtig is nog geen honderd'. Tot het eind toe heeft ze haar gevoel voor humor behouden, ze kon er nog om lachen, ook al ging het wat moeilijk, als één van ons zei dat ze eigenlijk een 'ouwe taaie' was. En ze heeft vaak gevraagd wat wij er nu eigenlijk van dachten en of ze soms nog wat moest doen. Ze heeft vaak gezegd dat wij haar moesten helpen omdat zij het niet meer kon, ze was doodmoe. Ze heeft veel met de Heer gesproken, tot in de meest verwarde ogenblikken toe. Ze wist dat ze een mens was met gebreken en vroeg de laatste dagen herhaaldelijk 'doe ik het eigenlijk wel goed?'. Bij alle vragen die ze had geloofde ze het dat God Zijn werk aan haar af zou maken, het zou voleindigen zoals in Psalm 138 staat. Tientallen keren heeft ze het in de laatste weken gezegd 'Vader, U weet het . . .'. Je kon met haar praten over het sterven en ze geloofde wat staat in Psalm 139 'als ik ontwaak, ben ik nog bij U'.

Naast verdriet is er vandaag dankbaarheid. Moeder heeft ons met vader de weg naar de Heiland leren kennen, dat is een niet te doorgronden voorrecht. Ook in moeders leven heeft God iets laten zien van Zijn niet tegen te houden genade, waartegen zondige mensen het tenslotte mogen afleggen. Ze was een verlost mens en zo kon ze het de dag voor haar sterven nog duidelijk zeggen: 'Die God is ons een God van heil'. Moeder is blij geweest met alle vormen van genegenheid die ze de

laatste jaren en met name ook in de laatste weken van haar kleinkinderen mocht ondervinden. Midden in de verwarring waarin ze de laatste dagen van haar leven vaak verkeerde, zei ze tegen één van haar kleinkinderen: 'O, ben jij het, kom je het oudje nog eens opzoeken?'. Ze genoot van het eten dat ze kreeg - om nog één ding te noemen - en de biskwietjes die ze, toen ze nog lopen kon, uit de kast haalde. En toen ze de dag voor haar sterven 's morgens de vla niet meer op kon, vouwde ze ze haar handen en zei: 'Here, U weet het dat ik het eten altijd lekker heb gevonden, maar nu kan ik echt niet meer'. Zó goed is God dat Hij zondige mensen maakt tot kinderlijke gelovigen.

Moeder heeft veel van bloemen gehouden, ze heeft azalea's van 25 jaar en ouder gehad. We hebben besloten op de kist waarin ze nu ligt een azalea te leggen. De laatste jaren dacht ze wel eens dat God haar vergat. Ze wou graag sterven en als je bij haar kwam zei ze vaak, soms op een manier waaruit teleurstelling sprak: 'Ja, ik ben er nog steeds'. Ik wil eindigen met het eerste couplet van Lied 275 uit het liedboek, waarbij ik de eerste regels wat heb veranderd:

Er was een kind dat zwaar en diep verzuchtte 'k wou dat God mij riep' en dacht 'de Heer is mij vergeten'. Maar toen Hij kwam

heeft Hij geweten waar Hij haar leven zoeken zou, al blijft Hij ver, Hij is ons trouw.

P. C. van Wijk

*) Toespraak vóór de begrafenis van mijn moeder op 16 maart 1981. Het is een persoonlijk woord, maar er zijn onder ons méér moeders die op hoge leeftijd sterven.

Serie *Pastorale Handreiking*;
J. N. Voorhoeve, Den Haag
Reinold Ruthe -
Is ziekte een noodlot?

Dit soms wat stug geschreven en te strak uit het Duits vertaalde boek zou ik aanraden om te lezen vanuit de voorbeelden blz. 22 e.v. 43, 97, 127 etc. Ze zijn boeiend en de analyses zijn verhelderend. De daartussen geschreven verhandelingen over verslaafden, de hartpatiënt, de astmalijder, de depressieven etc. zijn wat kort en daardoor schools en droog en te systematiserend. Maar de teneur van dit boek dat ziekte niet als een noodlot moet worden ondergaan, is heel goed. Zijn onderwijs over pastorale gesprekken met de genoemde voorbeelden zijn het lezen waard. Dat hij de mensen tot Christus leiden wil en alleen in het Evangelie het laatste antwoord vindt, maakt dit boek samen met die van Jay Adams (die hij vaak citeert) tot een van de schaarse bijbels-pastorale handboeken.

W. G. Rietkerk

de redactie ontving

Radix - Uitgave van het Gereformeerd Wetenschappelijk Genootschap, 7e jaargang nr. 1. *Radix* is een driemaandelijkse tijdschrift, „met informatie en discussie over ontwikkelingen in wetenschap en cultuur gezien vanuit christelijk perspectief”. Jaargang 1981 (ong. 240 pagina's) kost f 32,50 (voor studenten f 27,50), losse nummers f 9,—.

Administratie: Uitgeverij J. H. Kok, Postbus 130, 8260 AC Kampen. In dit nummer artikelen van J. Borgdorff, P. Nijkamp, E. van Middelkoop en K. B. van Popta.

Amsterdamse Cahiers voor exegese en bijbelse theologie, onder redactie van K. A. Deurloo, B. P. M. Hemelsoet, F. J. Hoogewoud, R. Zuurmond, cahier 2. In dit deel de volgende bijdragen: de Engelse Buber-Rosenzweigbijbel (Fox), Busters laatste correcties (Deurloo), Noachs dronkenschap (Van der Spek), over de profeet Elisa (Aleida van Daalen), profetische geschiedschrijving (Smelik), From drought to exile (Kessler), het geboorteverhaal (Zuurmond) en de bruiloft in Kana (Hemelsoet) - 146 pagina's - f 19,90. Uitgegeven door Kok, Kampen.

Dr. A. Dekker - *Radikaliteit en vredetheologie* - enkele notities vanuit de ethiek. Kamper Cahier nr. 43. Dit cahier bevat de rede, die werd uitgesproken bij de opening van het akademisch jaar

1980—1981 aan de Theologische Hogeschool te Kampen - 30 pag. - f 9,90 - Kok, Kampen.

Dr. H. M. Vroom - *Naar letter en geest*, over het beroep op de bijbel. „Het is geschreven om geïnteresseerde kerkleden, en lezers van de bijbel in het algemeen, wegwijs te maken in de vragen rond het lezen van de bijbel en het beroep op de bijbel” - 139 blz. - f 19,90 - Kok, Kampen.

Frank Rooze - *Jozef*, Genesis 37-50, in de serie Verklaring van een bijbelgedeelte - 120 blz. - f 15,90 - Kok, Kampen.

Dr. Kees Waaijman - *Psalmen bij ziekte en genezing*, psalmen 6, 13, 22, 30, 31, 32, 35, 38, 39, 41, 51, 69, 88, 102, 103. In de serie Verklaring van een bijbelgedeelte - 151 blz. - f 19,90 - Kok, Kampen.

Henk Abma - *Ruth*, Verklaring van een bijbelgedeelte - 67 blz. - f 9,90 - Kok, Kampen.

Hans Bouma - *Honger en dorst*, Bijbels dagboek. Met tekstregister - 380 pag. - f 39,— - Kok, Kampen.

Marianne Katoppo - *Bewogen en vrij*. Een vrouwelijke theologische stem uit Azië - 111 blz. - f 14,90 - Kok, Kampen.

Dr. G. de Ru - *Heeft het lijden van Christus aanvulling nodig?* Onderzoek naar de interpretatie van Colossenzen 1:24. In de serie Exegetica - 101 blz. - f 21,50 - Ton Bolland, Amsterdam.

Billy Graham - *De Heilige Geest*, Gods kracht in dit leven. „Terwijl het zich op sommige punten distancieert van standpunten, die soms binnen de Charismatische Beweging worden ingenomen, onderstreept Graham het belang, ja, de noodzaak van een vervulling door de Heilige Geest en een ontvangen van diens genadegaven”. Verschenen in de serie Nieuw Leven - 256 blz. - f 29,90 - Kok, Kampen.

Ontmoetingen met Guido Gezelle - Ingeleid en samengesteld door dr. J. W. Schulte Nordholt, in de reeks Ontmoetingen met mystici - 112 blz. - f 16,50 - Kok, Kampen.

Dr. R. G. van Roon - *Het kind dat we waren en het kind dat we zijn*. „Onder meer geeft de schrijver aandacht aan het kind als ontrecte; het geloof van een kind; het krijgen van kinderen; eer je vader en je moeder; het kind in ons” - 147 blz. - f 21,— - Kok, Kampen.

Prof. G. Wisse - *Homiletiek*. Verklaring en toepassing van het Woord Gods in de bediening des Woords. Prof. Wisse leefde van 1873—1957 en was o.a. hoogleraar aan de Theologische Hogeschool te Apeldoorn. De inhoud van dit boek bestaat uit de letterlijke tekst van zijn colleges homiletiek - 92 blz. - f 17,50 - Kok, Kampen.

Thuis in de Bijbel - Het Nieuwe Testament in negen delen voor stu-

die en gesprek, deel 7 - De brieven van Paulus III en Hebreëen. Onder redactie van ds. H. Veldhuizen en drs. W. Verboom - 127 pagina's - f 17,50 - Kok, Kampen.

Ds. Ype Schaaf - *Standpunt*. Over jezelf, je gezin, je kerk, je werk, je wereld. Eerder uitgesproken voor de NCRV-televisie - 94 blz. - f 13,90 - Kok, Kampen.

M. Koffeman-Zijl - *Voor u en voor mij*. Dichtbundel van 48 blz. - f 8,50 - Kok, Kampen.

Alle mensen van de wereld. Een verhaal van Huub Oosterhuis bij kindertekeningen uit de gehele wereld. Voor kinderen vanaf 12 jaar - 45 pag. - f 12,90 - Kok, Kampen.

Bo Giertz - *Met eigen ogen*. De geschiedenis van Jezus en zijn leerlingen. De schrijver „wil de moderne lezer de mogelijkheid bieden om zich zonder voorkennis een levend beeld te vormen van de evangelische geschiedenis: het leven van Jezus... een soort 'bijbelse geschiedenis voor volwassenen' in literaire vorm” - 201 pag. - f 27,50 - Kok, Kampen.

Joden in de Sovjet-Unie en hun rechten, onder redactie van Henk Wolzak. Serie Rusland-cahiers nr. 1, uitgegeven in samenwerking met de Stichting Comité Vladimir Boekovski - 88 blz. - f 12,50 - Kok, Kampen.

Sipke van der Land - *Hoe bestaat het*. Bijbels dagboek voor elke dag. Op de linker bladzijde een kort verhaal uit de bijbel (totaal 100) en op de rechter bladzijde een vertelling van de schrijver - 256 blz. - f 19,90 - Kok, Kampen.

Dr. A. J. Onstenk - *Van de wolf, het schaap en het kind*. Een bijbels weekjournaal. „52 meditatieve impressies die voortdurend ingaan op allerlei actuele gebeurtenissen” - 112 blz. - f 14,95 - Kok, Kampen.

Gerard & Hughes en Stephen Travis - *De wereld van de Bijbel*. „Dit boek wil de achtergrond in kaart brengen. Het plaatst de bijbelse gebeurtenissen in hun historische, culturele en geografische samenhang”. Met veel platen en kaarten - 128 pag. - f 29,— - Voorhoeve, Den Haag.

Hans Bouma - *Portret van Albert Schweitzer*, met foto's van Erica Anderson. Hans Bouma schreef 'op locatie' (in Lambarene) een reeks gedichten, waarin met name de frappante menselijkheid van Schweitzer tot uitdrukking komt” - 95 blz. - f 22,50 - Voorhoeve, Den Haag.

Psalter 1980 - Stichting ter verkrijging van een Schriftgetrouwe Psalmberijming - f 11,90 - Buijten en Schipperheijn, Amsterdam.

M. E. Bunk-v. d. Heiden - *Psalmen in de nacht*. Dichtbundel van 40 blz. - f 9,75. Na aftrek van de kosten is de opbrengst bestemd voor het

werk van twee Wycliffe Bijbelvertalers. Besteladres: Jac. Weddijk, Binnenlandse Baan 36, 2991 EA Barendrecht, tel. 01806 - 22 68. Postrekening 590422.

Ds. J. H. Veefkind - *Hoe leest u...* Zicht op de Bijbel, deel 20. Bespreking van 24 nieuw-testamentische bijbelgedeelten - 80 blz. - f 9,90 - Buijten en Schipperheijn, A'dam.
Dr. C. A. Tukker - *Het Chiliasme van Reformatie tot Réveil* - 46 blz. - f 7,50. Een uitgave van de Willem de Zwijgerstichting, Postbus 642, 7300 AP Apeldoorn.

Ds. F. F. Venema - *Wat is een christen nodig te geloven?* Vijfde druk. Met dit boek wordt beoogd een complete gereformeerde geloofsleer te geven - 300 pag. - f 24,75 - De Vuurbaak, Groningen.

Herman en Els ter Welle - *God is getrouw*. In de ruimte, een geloofsavontuur. Over de stichting 'In de ruimte' - 167 blz. - f 17,50 - Uitgeverij In de ruimte, Postbus 16, 3760 AA Soest.

Dr. K. Deddens - *Waar alles van Hem spreekt*. Bezinning op de eredienst. „Bij alle onderdelen van de eredienst staat de auteur uitvoerig stil...” - 138 pag. - f 19,50 (Vrienden van de Vuurbaak f 16,75) - De Vuurbaak, Groningen.

Ab Berger en Ron van Es - *Ik verbind je door...* Praktisch handboek voor de bijbelkringleider met 40 creatieve verwerkingsvormen. Een uitgave van de stichting Youth for Christ, Hoofdstr. 260, 3972 LL Driebergen - 125 pag. - f 14,90.

Geweld en agressie, themanummer van Verkenning, uitgave van het Geref. Landelijk Jeugdcomité. Met artikelen van Dirk van der Molen, ds. Algra, ds. Schelhaas, A. C. W. Vos, P. Smit, ds. M. R. van den Berg, prof. dr. A. Troost, drs. A. Kamsteeg, een discussie-interview met drs. H. de Jong en ds. M. R. van den Berg, en diskusievragen van ir. A. Kadijk - 36 blz. - f 5,—; te bestellen bij A. Kok, Karveel 58-90, 8242 WC Lelystad, tel. 03200 - 4 83 81 of bij Buijten en Schipperheijn, Amsterdam.

Visie op het onderwijs - Contouren van een gereformeerde beschouwing van de school, samengesteld door C. Bregman en I. A. Kole. Deze bundel bestaat uit artikelen, welke voor het merendeel gepubliceerd werden in bladen die in reformatorische kringen gelezen worden. 247 blz. - f 29,90 - Kok (Educatief), Kampen.

Max de Lange-Praamsma - *Toen Baudieneke twaalf was*; jeugdboek voor 10 jaar en ouder - 56 pag. - f 9,50 (voor Vrienden van de Vuurbaak f 8,25); De Vuurbaak, Groningen.

De mogelijkheid bestaat dat op één of meerdere uitgaven in een recensie teruggekomen wordt.

kerknieuws

Beroepen te Maastricht: Ds J. H. Veeffkind te Krommenie.

Rijswijk (Z.H.) en 's-Gravenhage-Zuid - Scriba: J. IJzerman, Frans Halskade 97, 2282 TV Rijswijk, tel. 070 - 90 16 98.

Ontmoetingsdag - De werkgroep „Ontmoetingsdag Ned. Geref. Kerken” hebben in principe besloten de eerstkomende ontmoetingsdag te houden D.V. zaterdag 24 april 1982 in de „Veluwehal” te Barneveld.

Aangezien de voorbereiding voor een dergelijke kerkedag nog al wat onkosten met zich meebrengt, evenals de ontmoetingsdag zelf, stellen wij de leden van onze kerken in de gelegenheid ons financieel te steunen.

Giftten voor dit doel zien wij graag tegemoet op rekening van:

Commissie Ontmoetingsdag:

Kalmoessingel 32

8265 CR Kampen

op rekening van de Bondsspaarbank te Kampen.

Bankrekening nr.: 90.49.66.860

Gironummer van de bank: 807297
Mochten er kerken zijn die ons een financieel ruggesteuntje willen geven: hartelijk dank bij voorbaat.

Andere kerkelijke bladen worden verzocht dit bericht over te nemen.

Amsterdam-Centrum - Studieverlof drs H. de Jong - De kerkeraad van Amsterdam-Centrum heeft besloten aan zijn predikant, drs H. de Jong, met ingang van 1 augustus 1981 een studieverlof van anderhalf jaar toe te kennen.

Zijn werk voor de gemeente Amsterdam-Centrum zal in deze periode beperkt blijven tot een minimum. De kerkeraad wil proberen zoveel mogelijk de komende leemte in het ambtswerk op te vullen.

In verband hiermee is het adres van de kerkeraad met ingang van 1 aug. a.s.:

J. P. Stoop, Tobias Asserlaan 391, 1111 KB Diemen
Tel. 020 - 90 33 29

Theologische Hogeschool - Zij die zich voor de doctoraalstudie aan de Theologische Hogeschool te Apeldoorn willen laten inschrijven, worden verzocht zich vóór 1 augustus a.s. schriftelijk aan te melden met opgave van gewenste studierichting als hoofdvak bij de secretaris van het college van hoogleraren, prof. dr. W. van 't Spijker, Daendelsweg 8, 7315 AJ Apeldoorn.

Gemeenschappelijke kerkdiensten

in Eindhoven - Gedurende de komende vakantieperiode zullen in Eindhoven weer gemeenschappelijke kerkdiensten van de Christelijke Gereformeerde Kerk en van de Nederlands Gereformeerde Kerk worden gehouden. De eerste gemeenschappelijke dienst zal plaats vinden op zondag 12 juli a.s. en wel in de namiddag. Op de zondagen 19 en 26 juli en 2 augustus zijn de beide diensten gemeenschappelijk, terwijl de laatste gemeenschappelijke dienst de middagdienst van zondag 9 augustus is. De diensten beginnen op de gewone tijden, namelijk 's morgens om 9.30 uur en 's middags om 17.00 uur en worden gehouden in het kerkgebouw van de Christelijke Gereformeerde Kerk, Schootsestraat 47 in Eindhoven.

Radio-kerkdienst - De kerkdienst van de Ned. Ger. kerk van Sliebrecht zal D.V. voor de radio worden uitgezonden op zondag 5 juli, des middags om 5.00 uur.

Voorganger: Ds A. H. Algra.

Zomerkamp - Als voorgaande jaren organiseert de N.G.K. te Eindhoven twee zomerkampen: van 9 t/m 15 augustus (12—15 jr) en van 15 t/m 22 augustus (15—18 jaar).

Naast allerlei activiteiten zoals sport en spel, wordt ook elke dag aandacht besteed aan bijbelstudie.

Op beide kampen is nog plaats voor een aantal deelnemers. Dus als je tijd en zin hebt, je bent van harte welkom. En wie het eerst is, wie het eerst maalt!

De kampprijs bedraagt f 120,—.

Contactadressen:

G. van Gorp, Meidoorngaard 1, 5283 EX Boxtel, tel. 04116-74452.
W. Dorr, Normandienlaan 130, 5627 HW Eindhoven, tel. 040-425132.

Open Dag vliegveld Lelystad - De Stichting M.A.F. (Mission Aviation Fellowship) Nederland nodigt u hierbij van harte uit voor de *Open Dag*, die gehouden zal worden op zaterdag 27 juni a.s. op Vliegveld Lelystad van 's morgens 10.00 uur tot 's middags 17.00 uur.

De M.A.F. opereert over de gehele wereld met zo'n 135 kleine éénmotorige vliegtuigen, enkele tweemotorige- en watervliegtuigen en helikopters om hun primaire doel: het Evangelie van Jezus Christus te brengen ook in de meest ontoegankelijke gebieden. De Nederlandse afdeling nu wil graag wat meer bekendheid geven aan dit zo belangrijke werk. Er is voor de hele familie een programma opgezet met o.a.:

- films
- doorlopende diavoorstelling
- fototentoonstelling
- diverse typen te bezichtigen vliegtuigen

U kunt kennis maken met bestuursleden, medewerkers, het gezin Zwart (Colombia) en twee gezinnen, die deze herfst naar de Engelse M.A.F. gaan. Ook jongens, die

in opleiding zijn voor dit werk, zullen aanwezig zijn en u kunt gerust een praatje met ze maken.
Vliegveld Lelystad ligt in Oostelijk Flevoland langs de weg Harderwijk-Lelystad. Uiteraard moeten wij ons houden aan de op een vliegveld geldende regels. Bij de ingang is een bezoekersparkeerterrein.
Mogen we naast uw aanwezigheid op 27 juni ook op uw gebed rekenen?

Het bestuur van
M.A.F. Nederland

AF - Onder deze naam lanceert de CNI een nieuw initiatief. Daarbij gaat het om mensen die tijdens hun studie bij de CNI betrokken zijn geweest. AF-gestudeerden dus, die in Ichthus, CSFR, CSR, SSR-NU, RSK of het ICS meedraiden.

AF! wil ontmoetingen tussen AF-gestudeerden bevorderen, met als doel raad te geven en te bemoedigen bij het leveren van een christelijke bijdrage op de plaats waar we ons bevinden. Te denken valt o.a. aan beroep, kerk en gezin. AF! wil ook bevorderen dat ervaringen van afgestudeerden aan het studentenwerk ten goede komen.

AF! is geen nieuwe vereniging. AF! telt slechts enkele (vrijwillige) medewerkers, die stimulerend en coördinerend bezig zijn. Met de verenigingen van Ichthus, SSR-NU, CSFR, CSR en het ICS wordt samengewerkt.

Om haar doel te verwezenlijken organiseert AF! op 7 november a.s. een dag voor afgestudeerden van de CNI in de Reformatische Bijbelschool in Zeist. Ben jij zo'n afgestudeerde? Stuur dan je naam en adres naar:

AF! p/a CNI,
N.Z. Voorburgwal 96¹,
1012 SG Amsterdam

Je ontvangt dan binnenkort verdere informatie.

België - De Christelijke-Gereformeerde Vlaamse Evangelisatievereniging FILIPPUS organiseert een *evangelisatie-campagne* in Eekloo van 1 t/m 5 juli.

Elke avond om 8.00 uur worden openbare samenkomsten gehouden in het Stedelijk Auditorium, Garenstraat 46 in Eekloo, waarvoor verschillende sprekers uitgenodigd zijn. Ook zal geprobeerd worden de jeugd te bereiken in speciale kindersamenkomsten.

Inlichtingen te verkrijgen bij Evangelist de Feyter, Stationstraat 83 te Eekloo, tel. 09-32-91-77.75.06, of bij de secretaris van de vereniging: de heer Lichtert, Kruisherstr. 10 te Rotterdam, tel. 010 - 82 67 98. Voor lektuurverspreiding en kinderwerk hebben wij een heleboel medewerkers/sters nodig. Gedacht wordt in de eerste plaats aan jongelui, die een week van hun (vakantie) tijd willen geven voor de dienst des Heren, maar ook ouderen zijn van harte welkom.

Opgave en inlichtingen op bovenvermelde adressen.

Ook in Eindhoven (Belgisch-Limburg)

organiseert de Evangelisatie-vereniging Filippus, in samenwerking met de Evangelische Kerk, Rijksweg 199a te Eindhoven-Maasmechelen, een evangelisatie-campagne van 11 t/m 19 juli en 8 t/m 16 augustus. Ook hier zijn dringend medewerkers/sters nodig!

Opgave bij de heer R. L. Lichtert, Kruisherstr. 10 te Rotterdam, tel. 010 - 82 67 98.

VROUWENCONTACTDAG

Beste zusters,

De jaarlijkse Vrouwencontactdag van de Ned. Ger. Kerken zal dit jaar D.V. in Kampen worden gehouden en wel op *woensdag 23 september 1981* in de Nieuwe Kerk aan de Broederweg 34, aanvang 10.15 uur.

Wij hebben gemeend de Vrouwencontactdag, die tot nu toe elk jaar op een zaterdag plaats vond, dit jaar eens op een woensdag te moeten vaststellen, zodat ook de zusters die op zaterdag altijd verhinderd zijn (zakenvrouwen e.d.) deze dag kunnen meemaken.

Wij willen hierbij dan ook al onze zusters uitnodigen om op *woensdag 23 september a.s.* naar Kampen te komen en zo met elkaar een fijne dag te hebben.

Ds. J. C. Shaeffer uit Emmeloord hebben wij bereid gevonden die dag voor ons komen spreken over het onderwerp *'Toekomstverwachting'*. Verder vermeldt het programma samenzang, orgelspel door Klaas Jan Mulder, declamatie, zangkoor e.d. Naar onze mening een erg aantrekkelijk programma. Het geheel staat onder orgelbegeleiding van Klaas Jan Mulder.

Toegangsbewijzen à f 5,— per persoon kunnen op 23 september a.s. aan de Nieuwe Kerk worden gekocht, dit om de portokosten zoveel mogelijk te drukken.

Er is gelegenheid om *vóór 10.00 uur* gratis een kopje koffie te drinken. Dat kan gebeuren: in de Lemberkerzaal aan de Broederstraat (verlengde van de Broederweg, naast de Broederkerk) of in het Kerkelijk Gebouw aan de Broederweg (naast de Nieuwe Kerk).

Zusters die minder goed ter been zijn, kunnen het beste gaan koffiedrinken in het Kerkelijk Gebouw.

In het blad Opbouw zal zo nu en dan een bericht omtrent de komende Vrouwencontactdag in Kampen worden opgenomen.

Wij willen u echter dringend verzoeken in uw *plaatselijke kerkbodes* al vast melding te maken van deze Vrouwencontactdag.

Zoals u weet: het is niet beslist noodzakelijk om lid van een vrouwenvereniging te zijn, wanneer men deze dag wil meemaken.

Hopelijk tot ziens D.V. op *woensdag 23 september a.s.* in Kampen. Met vriendelijke zustergrøet,

De voorbereidingscommissie
Vrouwencontactdag 1981
te Kampen

STICHTING
Signaal-
kampen
der C.S.B.

FIETSEN/ZEILEN

Er zijn nog een aantal plaatsen in ons fietskamp in de Achterhoek voor middelbare scholieren van 16 jaar en ouder, van 4-12 juli, en in enkele zeil- en zeilwerfkampen in Friesland voor 12-15 jaar en 16 jaar en ouder in juli.

Prijzen van f 125,— tot f 275,— per week.

Wilt U meer weten over onze organisatie en over de kampen, bel of schrijf naar:

Postbus 5349, Amsterdam
Telefoon 020-120374

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker;
Ds. H. de Jong;
H. Langerak;
Mr. dr. J. Meulink;
D. W. L. Milo;
Ds. E. R. Postma;
Drs. W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller,
Riouwstraat 59,
1521 SC Wormerveer
Tel. 075-282589

Kerknieuws en berichten over kerkelijke/christelijke activiteiten te zenden naar:

„Kerknieuws Opbouw”,
Brugakker 36 22,
3704 LP Zeist
Tel. 03404-50278

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist
Tel. 03404-22452

Advertentieprijs:

40 ct per mm.
familieberichten
35 ct per mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Administratie-adres:

Kon. Wilhelminalaan 38,
3956 TD Leersum
Tel. 03434-4288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementsprijs:

f 40,— per jaar of f 21,— per halfjaar.
Buitenland f 45,— p. jaar of f 60,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw,
Dr. Schaepmanlaan 71,
2104 VC Heemstede.
Tel. 023-285825.

Uit de benauwdheid heb ik tot de HERE geroepen,
de HERE heeft mij geantwoord en mij in de ruimte gesteld".
(Ps. 118 : 5)

Verlost uit haar lijden en ingegaan in de rust van haar Heer en Heiland, onze lieve en zorgzame moeder, groot- en overgrootmoeder, zuster en vriendin

VROUWKIE HEETEBRIJ-KISJES

sedert 10 juni 1969 weduwe van
G. E. Heetebrij,

op de leeftijd van 76 jaar.

Driehuis (N.H.):
C. Heetebrij
Apeldoorn:
A. Heetebrij
K. B. Heetebrij-Bouma
Aadorp (O.):
J. C. G. Heetebrij
G. J. Heetebrij-de Leeuw
Sarnia, Ont. Canada:
F. F. Bakker
M. T. Bakker-Grutter
Klein- en achterkleinkinderen
Ermelo:
C. Kisjes
G. Kisjes-Mulder
Zwolle:
R. Stoter

Zwolle, 17 juni 1981
Bejaardencentrum „De Esdoorn”

Correspondentieadres:
Driehuizerkerkweg 72, 1985 EM Driehuis (N.H.)

De begrafenis heeft inmiddels plaatsgevonden op de Algemene Begraafplaats aan de Zomerdijk te Meppel.

Ook U heeft
zo nu en dan behoefte aan ontspanning.

EVANGELISCHE CAMPING „T BELOOFDE LAND”

is zo'n plekje waar U zowel geestelijk als lichamelijk tot rust kunt komen.

Vraag folder.

Bosweg 17, 3781 NG Voorthuizen
Telefoon 03429-2942.

STEUN en HELP de Ref. Bijbelschool

met Uw gift, voor U met vakantie gaat.
NU IS HET NODIG.

R.B.S. HONKVAST

Giro 3091180

Slotlaan 241 - 3701 GG Zeist - Tel. 03404 - 24166

Opbouw-uitgaven

Door het invullen en opsturen van onderstaande bestelbon kunt u verschillende door „Opbouw” uitgegeven brochures bestellen.

Alle prijzen zijn exclusief portokosten!

Tegelijk met de toezending van de bestelde uitgaven ontvangt u een accept-girokaart met daarop het verschuldigde bedrag vermeld.

De ingevulde bon kunt u in een open envelop zonder postzegel sturen naar:

**Administratie Opbouw,
Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum.**

Verschenen

INFORMATIEBOEKJE voor de Nederlands Gereformeerde Kerken 1981

De oplage is afgepast. Bestel dus snel. (De volgende editie is er pas over een jaar).

Prijs: f 10,90.
Een uitgave van

BUIJTEN & SCHIPPERHEIJN

Valkenburgerstraat 106
1011 NA Amsterdam (020-236612).

Bestelde u overigens al

GII GEHEEL ANDERS (f 12,50)

M. R. van den Berg

HOE LEEST U ... (f 9,90)

J. H. Veeffkind ?

Ook verkrijgbaar bij de boekhandel.

U heeft nog geen plaats besproken voor de komende vakantie?

Er zijn nog enkele plaatsen beschikbaar op een mooie camping op de Veluwe.

Reserveer nu.

CAMPING EN BUNGALOWPARK

„Ackersate”

Voorthuizen - Harremaatweg 26
Telefoon 03429-1274

VROUWENCONTACTDAG

**D.V. woensdag 23 september
in Kampen.**

Psalter 1980

Deze nieuwe, gunstig ontvangen psalmberijming, uitgave in samenwerking met Buiten & Schipperheijn, wordt U toegezonden na overmaking van f 14,— (f 11,90 + porto) op postrek. 2970800 t.n.v. Stichting Shriftgetrouwe Psalmberijming te Zaandijk. Ook verkrijgbaar bij de boekhandel.

Leg de bundel op Uw Bijbel bij de vakantiebagage.

Welke predikant of student

die met vakantie in Zuid-Limburg vertoeft of anderszins in de gelegenheid is, kan voorgaan in een dienst van de Ned. Geref. Kerk te Maastricht op 28 juni, 5 juli, 12 juli, 9 aug. of 23 aug.?

Gelieve contact op te nemen met E. Buiten-Klamer, Bilderdijkstraan 16, 6165 EA Geleen, tel. 04494-42787 (tussen 6 en 8 uur n.m.).

REUNISTEN KONGRES 1948 VOGELENZANG

Willen oud deelnemers(sters), die geïnteresseerd zijn kontakt opnemen met:

Mevr. A. Boersma, Varviksingel 161, 7512 EL Enschede, tel. 053-314703 (na 18.00 uur)

HARDINXVELD-GIESSENDAM

Calvijnsschool voor Mavo
Merwedestraat 1, tel. 01846 - 3180

Gevraagd m.i.v. 1 oktober 1981

een docent BIOLOGIE

voor 26 à 28 uur

Van gegadigden wordt verwacht dat zij het Christelijk onderwijs uit overtuiging willen dienen.

Voor inlichtingen kunt u zich wenden tot de dir., J. Koekkoek, tel. 01833 - 2130 (privé).

Sollicitaties kunt u richten aan het schooladres, postbus 70, 3370 AB Hardinxveld-Giessendam.

Camping het Boskamp Dalfsen „Salland”

Midden in bos.
Te huur: Caravan, 4 personen, koelkast + verwarming.
Van 4-7 tot 18-7 en vanaf 5-9.

Telefoon 05293-1783

Gaarna ontvang ik:

- ex. Prof. C. Veenhof, Jona (Hulp bij Bijbelstudie) à f 1,50
- ex. Drs. H. de Jong, Ongehuwd samenwonen à f 2,60
- ex. Ds. M. R. van den Berg, Jeremia (Hulp bij Bijbelstudie) (plm. 194 pag., gebonden uitgave) à f 10,—

Naam:

Adres:

Woonplaats (postcode)

Handtekening:

Van „Jona” is nog een beperkt aantal aanwezig.